UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica. X. post trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

libet pauper xp̄i. q̄ in p̄senti eſt fidelis. q̄a procurat negociū ſalutis nr̄e ꝑ ſuarū orationū ſuffragia. ⁊ in futuro dabit nob xp̄s ꝓ eo eterna premia Et hoc eſt q̄d dicit. Recipiant vos. i. recipi dignos vos oſtendāt. in eterna tabernacula. Sciendū eſt autez q̄ regnū celorū dicit̃ tabernaculū. ꝑ ſimilitudinem ad tabernaculū moyſi. De q̄ dicitur Exodi. xxvj. ⁊ ad Hebreos. ix. Nā q̄dem tabernaculum erat diuiſum in duas partes. Prima ↄtinebat viginti cubitos. Scd̄a decē. In p̄ma parte erant candelabra ⁊ menſa ⁊ ꝓpoſitio panum. i. duodecim panes q̄ ſingulis ſabbatis ꝓponebant̃ recentes ſuꝑ menſaz Leuitici. xxiiij. In ſcd̄a vero parte erat aureum thuribulū. altare incenſi. archa teſtamenti aurea circūquaqꜫ In qua erat vrna aurea habēs māna. ⁊ virga aaron q̄ fronduerat. ⁊ tabule teſtamenti. ſuꝑ quaz archam erant cherubin glorie obumbrātia ꝓpiciatoriū. Prima pars iſti⁹ tabernaculi ſignificat eccleſiā militantem in qua eſt chriſtus velut candelabrū. Mēſa ſacra ſcriptura Panes. xij. duodecī apoſtolorū officiū. Thus oratio. Scd̄a pars tabernaculi ſignificat eccleſiā triumphantem ſcꝫ regnū celorū. in qua eſt thuribuluz aureū. ſiue altare incenſi. q̄d ſignificat caritatem ſcḋm Horrā ſuꝑ epiſtolaz ad hebreos. ix. Archa cū māna diuine fruitōis dulcedinem. Virga aaron poteſtatē ſacerdotalez. Tabule teſtamēti legiſlatoris dignitatez. Cherubin glorie obumbrantia ꝓpiciatoriū angelorū reuerentiā et honorē. ꝓpiciatoriū eius pietatē ⁊ ꝓpiciationē Ad iſtud igitur celeſte tabernaculū ꝑducunt̃ miſericordes homies ſuffragio pauperū. De quo tabernaculo dicit Ps̄. exclamādo et admirando. q̄ꜫ dilecta tabernacula tua dn̄e. Et vere dilecta ſcḋm Horraz ꝓpter tria. Primo q̄a iocunda et gaudioſa. Ps̄. Tranſibo in locū tabernaculi admirabilis vſqꜫ ad domū dei. Et ſeq̄tur. In voce exultationis. Dilecta ergo ⁊ ꝓpter ſocietatē. quia ad domū dei. ⁊ ꝓpter rei exultationez. q̄a in voce exultationis. ⁊ ꝓpter verā refectionez. quia ſonus epulātis. Scd̄o q̄a pacifica ⁊ ſecura Iſaie. xxxij. Sedebit ꝑplus me⁹ in pulchritudine pacis. ⁊ in tabernaculis fiducie ⁊ requie opulenta. Ergo dilecta ⁊ propter pulchritudinē pacis. ⁊ ꝓpter fiduciā ſecuritatis. ⁊ ꝓpter opulentiā quietis. Tertio q̄a eterna manſibilia Iſaie. xxxiij. Reſpice ſyon ciuitatē ſolennitatis tue. Oculi tui videbūt hieruſalē opulentā. tabernaculum q̄d nequaqꜫ transferri poterit. Ergo dilecta ⁊ ꝓpter leticiā ſolēnitatis. ⁊ ꝓpter opulentiam ciuitatis. ⁊ ꝓpter immutabilitatē eternitatis. Ad iſta tabernacula aſcendit hō ꝑ tria ſicut ꝑ gradus. Primū eſt mūdicia caſtitatis. Ps̄. Domine q̄s habitabit in tabernaculo tuo Et ſeq̄tur. Qui ingreditur ſine macula. Ideo in Canonica Iude dicitur. Odientes ⁊ eā que carnalis eſt maculatā tunicā. Scd̄m eſt lux bone operationis cū rectitudine intentōnis. Ps̄. Emitte lucem tuā ⁊ veritatē tuam. ip̄a me deduxerunt ⁊ adduxerūt in taber. ⁊c̄. Non dicit lucem ſine veritate ſicut in hypocritis. qui ſicut hel ſunt interius lutei ⁊ exterius lucidi. Tertiuz eſt opus pietatis vt dicit̃ hic. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis. vt cū defeceritis recipiant vos in eterna taber. ⁊c̄. Diſtinguitur autez hoc tabernaculū in plura. vt in primo ſit tabernaculum trinitatis. In ſecūdo marie virginis. In tertio totius curie celeſtꝭ. De q̄ Numeri. xxiiij. q̄ꜫ pulchra tabernacula tua iacob. vt valles vt orti q̄ſi cedri que fixit de⁹. Cōmendantur aūt hic a pluribꝯ. Primo quia ſpecioſa. q̄a pulchra. quia amena. vt valles. quia fertilia vt horti. q̄a ſublimia q̄ſi cedri quia inamiſſibilia. q̄a que fecit deus ⁊ non homo. Ad que nos perducat ⁊c̄.

Dominica .X. post trinitatis. I.
Sermo CII.

Videns ieſus ciuitatem fleuit ſuper illā dicens Si cognouiſſes ⁊ tu. Luc. xix. Inter cetera que hominē a peccato reſurgere nō ꝑmittunt. vnum eſt ignorantia pene future ꝓ peccato imminētis. quia enim peccator ſola p̄ſentis vite gaudia momentanea conſpicit et futurarū penarū acerbitatem peccato debitam non attendit. ideo intrepide peccat. Iuxta illud Eccl'es. viij. Quia non profertur cito cōtra malos ſententia. abſqꜫ vllo timore filij hominū ꝑpetrant mala. Vita ſiquidem p̄ſens ē dubia ad vtramqꜫ partem. quia nec bonorū premia patent. et malorūz ſupplicia latent. ſed om̄ia in futurū reſeruant̃ incerta Eccl̄s. ix.

Propter quod homines proni ad mala. ⁊
ad bona pigri reddunt̃. Nihil igit̃ homini
tantũ ꝓdeſt ſicut futura p̃mia ꝑ benefact̃
ꝯſiderare. ⁊ eterna ſupplicia ꝑ malis opibꝫ
vniuſcuiuſ reddenda ponderare. hoc enĩ ho
minẽ reuocat a peccato. hoc ad pñiam pro
uocat. h̃ ad ſatiſfactionẽ inducit. h̃ ad bene
agendũ efficaciter ⁊ ſalubriter ꝓmouet ⁊ e/
rigit. Sed q̃a nihil ſic excecat oculuꝫ cor/
dis ne futura mala pctis ſuis debita conſi
deret ſicut obliuio ꝓprioꝝ defectuũ. Nã ta/
lis icõſideratio ſupius hominẽ in malo
ꝯfirmat. Eo ꝙ dicit Grego. xxxv. lib. mo/
ral'. Quãto q̃s ſe minus videt. tanto min⁹
ſibi diſplicet. Ideo neceſſe eſt homi ꝯſide/
rare ꝓprios defectus. ex quoꝝ ꝯſideratiõe
videbit quãta mala in futuro meruit. ⁊ q̃n
tis ſupplicijs dignus exiſtat. Quia igit̃ mũ
dus iſte ꝓpria mala cõſiderare noluit. quia
pctã deflere nõ curauit. q̃a futura ſupplicia
ſibi p̃parata cognoſcere mi̅me voluit. ſed
tm̃ p̃ntibꝫ oblectamẽtis illaqueatus mala
penalia ⁊ dolore ſerpentino plena nõ pen/
ſauit. Ideo vnigenit⁹ dei filius veniens in
mundũ vt deflenda nr̃a crimina a nob me
rito oñderet. ſub tipo ⁊ figura anĩe noſtre
videns ciuitatẽ hieruſalẽ fleuit ſup illã. di
cens. Si cognouiſſes ⁊ tu. vt dicit euãgeli
um. ¶ In illo tp̃e. Cum appropinquaret ie
ſus hieroſolymã videns ciuitatẽ fleuit ſu/
per illã ⁊c̃. In quibꝫ verbis deſcribit̃ chri/
ſti cõpaſſio ſup iſta ciuitate que oñditur ex
tribꝫ. Primo nanq oſtẽditur xp̃i cõpaſſio
ex calamitatis p̃cognitione. Cũ dicitur. vi
dens ciuitatẽ. Scdo deſcribitur eius cõ/
paſſio ex lacrimarũ effuſione. Cũ dicit̃. fle/
uit ſuper illã. Tertio deſcribit̃ dicta cõpaſ
ſio ex pia allocutione cũ ſubiungit̃. Si co
gnouiſſes ⁊ tu. Iſtaq tria ſigna cõpaſſiõis
oſtendit xp̃us circa hoc. quia vidit miſeri/
corditer. q̃a fleuit acriter. q̃a dixit affabilit̃.

¶ Dixi primo ꝙ in verbis ¶ A
p̃miſſis deſcribit̃
chriſti cõpaſſio ex calamitatis p̃cognitiõe
Cũ dicit̃. videns ciuitatẽ. Viſus nãq xp̃i
nihil aliud fuit niſi p̃cognitio mali culpe ⁊
pene. vt dicit Lyra. quibus malis iſta ciui
tas fuit inuoluta. Sed q̃a ſufficiẽter text⁹
expedit calamitatẽ hui⁹ ciuitatis materia
lis. ideo ad myſteriũ tranſeamus. Ciuitas
itaq iſta moraliter et allegorice ſignificat
hunc mundũ. cuius incole ꝓpter maliciam
eorũ merito ſunt deflendi. quia nõ cogno/
ſcunt finẽ dãnationis ſue. Circa q̃d ſcien/
dum tria ſunt ꝯſiderãda. Primo q̃modo
mũdus iſte in ſe gerit ſimilitudinẽ ciuita/
tis. Scdo quõ videtur a domino. Tertio
quõ appropinquat huic ciuitati dñs. De p̃
mo ſciendũ ꝙ dei filius viſa multa malicia
in mũdo. videns etiã ꝙ nec patriarche nec
ꝓphete ꝓficerent in corripiẽdo eius malici
am. miſericordia mot⁹ optauit diu anteve
nire in mundũ. vt eius pctã oñderet et ea
argueret. et ad agendã pñiam ꝑ eiſdeꝫ ho/
mines incitaret. Vñ ꝓphetaꝫ diu clama/
uit. Quis deducet me in ciuitatẽ munitã.
Ps. lix. Quod exponit Innocẽ. q̃rtus. i. in
mundũ. qui eſt ciuitas munita. ꝯtra deum
⁊ viros iuſtos. Sunt autẽ multa ptinen/
tia ad munitionẽ hui⁹ ciuitatis. Habeꝫ enĩ
murũ diuitiarũ. Vñ Naum. iij. Aque mu
ri eius. i. diuitie que fluunt ⁊ refluunt ſicut
aque. Ps. Sup muros eius iniquitas. q̃
vt frequẽter diuitie aut inique acquirunt̃.
aut inique poſſidẽtur. Unde vocant̃ mã/
mona iniq̃tatis Luce. xvj. Et bene p̃tm̃
murus dicit̃. q̃a ſicut murus ſeparat nos
ne videamu⁹ vel intrem⁹ ad illud quod eſt
intra murũ. Sic pctm̃ ſeparat nos ne vi/
deamus vel intrem⁹ ad deũ Iſa. lix. Iniq
tates noſtre diuiſerũt inter nos ⁊ deũ no/
ſtrũ. De hoc muro dicitur Ezechielis. iiij.
Sume tibi ſartaginẽ ferream ⁊ pone eam
in murũ ferreũ inter te et ciuitateꝫ. ⁊ obfir
mabis faciẽ tuã ad eam. Iſte autẽ mur⁹ fit
ex luto luxurie ⁊ latere auaricie. ⁊ palea ina
nis glorie. ⁊ cemento amoris mũdi. et la/
pidibꝫ duricie cordis. Foſſatũ hui⁹ ciuita
tis eſt auaricia. q̃d impleri nõ poteſt Eccl'.
v. Auar⁹ nõ implebit̃ pecũia. Turres ſunt
dignitates ⁊ honores mundi Iſa. xxx. In
die interfectõnis multoꝝ cũ ceciderit tur
res. erit lux lune ſicut lux ſolis. i. in die iu/
dicij. ſm̃ Innocen. quãdo cadẽt honores
⁊ dignitates. Quia ſicut dicit̃ Iſa. ij. In/
curuabitur altitudo viroꝝ. et exaltabitur
dñs ſolus in die illa. tunc lux lune. i. eccle/
ſie militãtis erit ſicut lux ſolis. i. eccle tri/
umphãtis. quia tunc adueniet regnũ dei.
id eſt. regnũ militãtis eccleſie veniet ad re/
gnũ triũphantis ſm̃ Innocẽ. Propugna
cula huius ciuitatis ſunt ſciẽtie ſeculares
Iudicũ. ix. Erat turr̃ excelſa in medio ci/
uitatis. id eſt. dignitas in medio mũdi. Et

paulo pᵒ dicit. Et ſup turris tectuꝫ ſtātes ꝑ propugnacula.i. ſciētie ſeculares. Per has enī multi ſtant in turrib9 dignitatis. Scuta ſunt excuſatiōes Job.xli. Corpꝰ eius q̄ſi ſcuta fuſilia ⁊ cōpactum ſquamis ſeſe prementib9. Una vni ꝯiungit᷑. ⁊ ne ſpiraculū quidē incedit ꝑ eas. Galea eſt vana ſpes de ſatiſfactiōe ⁊ venia Ecci.v. Ne tardes conuerti ad dn̄m. et ne differas de die in diem. ⁊ ne adijcias pctm̄ ſup pctm̄. et dicas. Miſeratio dei magna eſt. pctōꝝ meorū miſerebitur. Sagitte ſunt detractiōes Hieremie.ix. Sagitta vulnerans lingua eoꝝ. Arcus eſt prauum iudiciū. quo ſe homines inuicē iudicant Ozee.vij. Facti ſūt q̄ſi arcus doloſus. cadent in gladio. Arcꝰ doloſus eſt q̄ primo dn̄m ſuum vulnerat. hoc eſt iudicem propriuꝫ. Quia ſicut Roma.ij. dicit᷑. In quo alium iudicas teipſuꝫ ꝯdemnas. Jacula ſunt verba adulatiōis. Ps. Molliti ſunt ſermones eius ſup oleum. et ipſi ſunt iacula. Uexilla ſunt praua exempla Sapie.ij. Nemo expers ſit luxurie noſtre. vbiqꝫ relinquamus ſigna leticie noſtre. Lorice ſunt delectatiōes ſibi cōnexe. Ecci.xliij. Induet ſe q̄ſi lorica aq̄s.i. delectationib9 que terminū habēt mare amaritudinis eterne. Habitatores huiꝰ ciuitatis determinant᷑. Ezech.xxvij. Perſe et lidi ⁊ libies erant in exercitu tuo. Perſe interpretant᷑ latera ſua diſſuentes. ⁊ ſignificant ſuperbos qui non poſſunt habere latera.i. aliq̄s pares. q̄s ipi diſſuūt ⁊ dilaniāt q̄a volunt eos ſibi ſubijcere. Lidi interp̄tant᷑ nati vel generati. ⁊ ſignificant luxurioſos. qui ſemꝑ ſtudent generationi. Libies interp̄tat᷑ introiens. ⁊ ſignificat cupidos. qui ſemꝑ ſunt in introitu rei. Uerſus. Dū qꝫ ſitim ſedare cupit ſitis altera creuit. Hi ſunt ergo habitatores iſtius ciuitatis. De q̄bus dicit᷑.j. Johis.ij. Om̄e q̄d eſt in mūdo. aut eſt ꝯcupiſcentia carnis aut ꝯcupiſcentia oculoꝝ aut ſupbia vite. Iſte autē ſunt ciuitates tres paruule quas edificauerunt filij iſrael pharaoni. ſcꝫ phiton. rameſſe ⁊ oy. vt habet᷑ Exodi.j. Phiton interpretat᷑ os abyſſi. vel os profundū. ⁊ hoc eſt cupiditas que nō poteſt impleri Ecci.xiiij. Inſatiabile eſt os cupidi. Rameſſe interp̄tatur cōmotio tinee. Per tineam q̄ de veſte naſcitur ⁊ eam cōſumit ſignificat᷑ carnis illecebra que de carne naſcit᷑. et eam conſumit. non ſolū in futuro in iehenna. ſed etiam in pn̄ti. quia q̄ fornicatur in corpꝰ ſuuꝫ peccat.j. Coꝛ.vi. Per oy que dicit᷑ ciuitas ſolis ſignificat᷑ ſuperbia q̄ ſemꝑ lucere appetit. Has tres ciuitates viſitauit xp̄us et eas defleuit. vt eas deflendas monſtraret. Scd̄o dicit᷑ Q xp̄s vidit ciuitatem hieruſalē. ⁊ ꝑ hoc ſignificatur q̄ chriſtꝰ vidit ⁊ cognouit mala in hoc mūdo. Juxta illud ps. liiij. Uidi iniquitatē et contradictioneꝫ in ciuitate. vbi enumerat plura mala q̄ chriſtus veniens in hunc mundū vidit. Et inuenit in ea plura mala quibus laborat iſte mūdus. ⁊ hec ſunt ſeptē vicia. Un̄ ipe dn̄s ꝑ ꝓphetam dicit. Uidi iniquitatem ⁊ cōtradictōnē in ciuitate. ſcꝫ diaboli qui eſt mundus. ſm̄ Innocē. quartū. ¶ B ¶ Hec autem ciuitas habet in ſe ſeptem vicia q̄ſi ſeptem vicos vel plateas quas dominus vidit. Prima eſt q̄ſi principalis iniq̄tas. ⁊ ē ſupbia. que eſt nō equitas. q̄a ſupbus neminem coequat. ſed om̄ib9 vult preeſſe etiam maioꝛib9. cū vere humilis velit ſubeſſe etiā minoꝛib9. Un̄ de ſupbia dicit᷑ Ezech.xxi. Nōne hec eſt q̄ humilem ſubleuauit. ⁊ ſublimem humiliauit. iniquitatē. iniquitateꝫ. iniquitatē ponam eaꝫ. Supbia enī humilem hoīem.i. vilem ⁊ abiectū ſubleuat per p̄ſumptionē. ⁊ in corde eius ſublimē humiliat. q̄a etiā venerabiles ꝑſonas eum ꝯtemnere facit. Hec eſt iniquitas magna. Et dicit ter iniquitatē cōtra triplicem gradū humilitatis. Primus eſt ſubijcere ſe maioꝛi. Scd̄us ſubdere ſe pari. Tertius ſubdere ſe minoꝛi. Scd̄a platea eſt cōtradictio. Unde poſt iniquitatē addit. ⁊ cōtradictionem. que bene ſequit᷑ ſuperbiam. Quia vt habetur Prouer.xiij. Inter ſupbos ſemꝑ iurgia ſunt. Omnes ꝯtentioſi iurgioſi homicide ⁊c. ſunt in hoc vicio ſeu platea. Et iſti excludunt᷑ a ciuitate dei.j. Coꝛ.xi. Si quis videtur eſſe ꝯtentioſus. nos talē conſuetudinē nō habem9. neqꝫ eccleſia dei. ps. Diſſipa gentes que bella volūt. Tertia platea eſt inuidia. De qua dicit᷑ ibideꝫ. Die ac nocte circundabit eam ſup muros eiꝰ iniq̄tas.i. nequaꝫ inuidia Mat.xx. An oculus tuus nequā eſt. q̄a ego bonus ſum. Iniq̄tas enim his duob9 modis accipitur. ſ. vt iniquitas dicatur nequicia. vel malicia. et ſic eſt inuidia. que bene dr̄ circūdare ſup muros eiꝰ. q̄a altitudini inuidetur die ac

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nocte. quia inuidus de bonis aliorū ꝗ vi/
det dolet. et ď malis gaudet. Prouer. xiiij.
Putredo oſſiū inuidia. Quarta platea eſt
curioſitas. de q̄ addit. et labor ī medio eiꝰ.
id eſt in corde Eccl. iij. In pluribꝫ operibꝫ
eiꝰ ne fueris curioſus Iſaie. lix. Telas ara/
nee texuerūt. Quintꝰ vicus vel platea eſt
ira. vnde addit. et iniuſticia. i. Joh. iij. Qui
odit fratrem ſuū homicida eſt. Et huic cō
petit meliꝰ q̄d habet alia littera. Inſidie in
vitalibꝫ eiꝰ. Unde Augꝰ. Qui aliū vult le
dere. ſimilis eſt tranſuerberanti corpꝰ ſuū
vt veſtem alteriꝰ perforet. Sexta platea ē
rapina vel cupiditas. Septima eſt hypo/
criſis. Et de his duabꝫ addit. Et nō defe/
cit de plateis eiꝰ vſura ⁊ dolus. De auari/
cia dicit Hieremias. vi. ca. A minore vſqꝫ
ad maiorem om̄es auaricie ſtudent. De hy
pocriſi Luce. xij. Attendite a fermēto pha
riſeorū. q̄d eſt hypocriſis. Hypocriſis fer/
mentū dicit. q̄a fere omnes corrūpit. De
vſura dicit Deute. xxiij. Nō fenerabis fra/
tri tuo ad vſuram Luce. vi. Mutuū dan/
tes nihil inde ſperantes. Ecce peſſima ci/
uitas. quā vidit dominꝰ cū his plateis. in
q̄bꝫ ſi q̄s morabit. certe occidet ⁊ ducet ad
ciuitatem inferni. i. Macha. ij. Trucidati
ſunt ſenes in plateis iuuenes ceciderūt in
gladio inimicorū. Unde Judicū. xix. dixit
ſenex leuite cū ſponſa ſua. Ego p̄bebo om
nia q̄ neceſſaria ſunt. tm̄ in platea ne mane
atis. Ita chriſtus dixit. corpori ⁊ anie ho/
minis om̄ia prebeo. ſcꝫ ad ſalutem tempo
ralē et eternā. tm̄ in platea huius mundi
nō maneatis. ſed in domū meā. ſcꝫ dilecti
onem caritatis mee intretis. Qui vult er/
go iſtam ciuitatē debellare. debet eā circū/
ire ſepties. ſicut fecit Joſue expugnando
iericho. ſcꝫ cogitando ⁊ penitendo de illis
ſeptem viciis ⁊ deteſtando ea Iſaie. xxiij.
Sume citharam. circui ciuitatē. dicit ani/
me peccatrici. q̄ circuitus fit p contritionem
Iſaie. xxxviij. Recogitabo tibi omnes an/
nos meos. in amaritudine anie mee. Ter
3 tio dicit q̄ xp̄s appropinquauit huic ciuita
ti. nō enim videns ciuitatē fugit ab ea. ſed
appropinquauit miſericorditer et cōpaſſi/
ue ad erudiendū eam ⁊ ad docendū de pe/
nitētia. O ſi appropinq̄uit illis ieſus qui tm̄
ſe ab eo elongabāt. dicētes. Recede a no/
bis. ſcientiā viarū tuarū nolumus. q̄nto/
magis appropinquabit nobis peccatoribꝫ
ad eū appropinquātibꝫ Jacobi. iiij. Appro/
pinquate deo. et appropinq̄bit vobis. Hic
eſt ſamaritanꝰ q̄ videns vulneratū appro
pinquauit ſibi ⁊ alligauit vulnera eiꝰ Lu/
ce. x. Qḋ fit qn̄ xp̄s miſeriām exhibet pec/
catoribus dimittendo peccata eorū.

Dixi ſecūdo q̄ in verbis pre
miſſis deſcribit
chriſti cōpaſſio ſup iſta ciuitate quā oſ̄ndit
in effuſione lacrimarū. ⁊ hoc cū dicit. Fle/
uit ſuper illā. Pro q̄ ſciendū q̄ xp̄s legitur
quinqꝫ vicibꝫ fleuiſſe. Primo in infantia. ⁊
hoc ꝓpter duo. Primo vt verū ſe eſſe homi
nē oſ̄nderet. q̄a corpus fantaſticū flere non
potuiſſet. Scḋo vt vitam p̄ſentē flebilē ⁊
miſerabilē oſtēderet. Unde in pſona ipſiꝰ
dicit ſapiens Sap. vij. Similē vocē emiſi
omnibꝫ plorans. vbi ſapiens oſ̄ndit vitam
iſtā eſſe miſerabilē. tam ex parte natiuitatis
q̄ꝫ ex parte educationis. dicit enī ibidē ſic
de ſe. Et ego natꝰ accepi cōmunē aerem. et
in ſimiliter factam decidi terrā. ⁊ primam
vocem ſimilē om̄ibꝫ emiſi plorās. In inuo/
lumētis nutritus ſum ⁊ curis magnis. Ne
mo enī ex regibꝫ aliud habuit natiuitatis
initiū. Unus ergo introitꝰ eſt om̄ibus ad
vitam ⁊ ſimilis exitꝰ. Ubi ſapiens fatet ſe
habuiſſe inchoationē doloroſam. educati/
onē curioſam. Fatet autē ſe in natiuitate
miſerabilē ꝓpter tria. Caruit enī diuitiarū
ꝓprietate Juxta illud Job. j. Nudꝰ egreſ/
ſus ſum de vtero matris. Et. j. Thimo. vj.
Nihil intulimus in hūc mundū. Caruit vi
rium poteſtate. q̄a repens ſicut cancer. vel
ſicut vermiculus voluebat. ⁊ omniū delici
arū iocūditate. q̄a tm̄ lacte nutriebat. Be/
ne ergo dicit. Accepi cōmunē aerem. q̄d ad
primū. q. d. nec tm̄ mecū apportaui de pro/
prio vnde poſſem reſpirare. ſed vſum com
munis alimenti tam beſtiis q̄ꝫ hominibus
mihi ꝓpriaui. Neqꝫ enim ego aerē creaui.
ſed creatum accepi. nec pro me creatū ſin
gulariter. ſed pro om̄ibꝫ generaliter. Si/
militer decidi in terram factam. quo ad ſe/
cundū. non ambulās. neqꝫ volans aut mo
biliter nauigans aut equitās. ſed ſine qua/
cūqꝫ fortitudine decidi de vtero m̄ris mee
receptus per manus aliorū. reclinatꝰ ſum
ad terram et decidi in terrā. non ꝓpter me
de nouo factam. ſed diu factam. et primā
vocem emiſi ſimilē omnibꝫ plorans. quaſi

vi. Ita carui omniũ deliciarum iocundi/
tate quo ad tertiuz. quia prima vox quam
emiſi in mundũ fuit vox ploratus et fletus
et non ſolum ego hoc feci. ſed ſic om̃es cla/
mant in mundũ venientes. q̃a. Omnes cla
mant E vel A quotquot naſcunt̃ ab Eua.
Si ſunt maſculi conquerunt̃ de Adam.
Si femine conquerunt̃ de Eua. quia pro
pter eorum peccata ſunt in mũdo victuri.
Ideo narrat beatus Aug⁹. in libro de viſi
tatione infirmorũ Q quidam populi fue
runt q̃ in natiuitate homĩs plorabant. ⁊ in
morte gaudebant. Et bene dicit. primã vo
cem emiſi plorans. nõ ſoluz prima vox ho
minis. ſed etiã vltima hominis eſt plorat⁹
et gemit⁹. quia extrema gaudij occupat lu
ctus. Prouer. xiiij. Narrat Solinus in li
bro de mirabilibus mundi libro. ij. ca. viij.
Naſcentiũ prima vox eſt vagitus triſticie.
Solus autẽ Zoroaſtres eadẽ hora q̃ na/
tus eſt riſiſſe legitur. nec hoc in natura bo/
num portendebat futurũ. Fuit enim inuẽ
tor artium magicarũ. cuius auus Aulus
Craſſus quez bella perſica rapuerũt nun/
q̃ riſit. Et ideo agelaſtus cognominabat̃.
ſm̃ Solinum ibidez. Et nõ ſolum etiam
natiuitas. ⁊ mors noſtra eſt miſerabilis. ſʒ
etiam tota vita media inter natiuitatem ⁊
mortẽ. Quia vt dicit Salomon. educatur
homo curis multis. ⁊ inuoluitur pannis.
Nulla auis. nulla proles in mundo beſtie
vel auis tanta ſollicitudine indiget educa
tionis ſicut homo. Unde Hug. libro. j. di/
daſcolon dicit. Singula queq̃ naſcentiũ
propria quedaz habent munimenta. qui/
bus naturaz ſuã ab incõmodis defendũt.
cortex arborem ambit. penna tegit volu/
crem. piſcem operit ſquama. lana ouem in
duit. pilus iumenta veſtit. concha teſtudi/
nem includit. Non tamen ſine cauſa factũ
eſt. ꝙ cum ſingula animãtia nature ſue ar/
ma habent ſecũ nata. ſolus homo inermis
naſcitur et nudus. Oportuit enĩ vt illis q̃
prouidere ſibi neſciunt natura cõſuleret.
homini autẽ ex hoc experiendi occaſio pre
ſtaretur. cũ illa que ceteris naturaliter da/
ta ſunt propria ratõne ſibi querat. Et Cri
ſoſtom⁹ ſup̄ Mattheũ. vi. ca. dat aliã ratio
nem huius dicens. Q ideo ſit natus nu/
dus homo vt neceſſitate coactus infirmi/
tatis ſue ſemp̄ neceſſario habeat dominũ
ſuum inq̃rere. Secũdo chriſt⁹ legitur fle/
uiſſe in reſuſcitatõne lazari. vt exhiberet ei
officiũ humanitatis. Secũdo vt daret ſi/
gnũ intime caritatis. et vt compateret̃ ami
co. qui reuocabat̃ ad ſtatũ mundane cala/
mitatis. docẽs nos flere ſuper illis q̃ mor/
tui ſunt in animab⁹ eorũ p̄ peccata. Tertio
legitur fleuiſſe ſuper ciuitatẽ. vt hic. vt do/
ctrinã quã docebat ꝑ pſecutorib⁹ exorare
confirmaret. et vt ſe fontem pietatis oñde
ret. vt tyrannidem pſecutorũ ſuorũ oſten/
deret. Hoc eſt contra multos. q̃ de malis
inimicorũ ſuorũ gaudent et letant̃. cum tñ
eis compati deberent. Quarto legitur fle/
uiſſe ſup̄ Iudaz. Nã ſicut dicit Auguſtin⁹
Poſtq̃ Iudas exiuit ad iudeos a xp̄o ad
tradendũ eis chriſtũ poſt cenam. chriſtus
fleuit eius malũ poſitũ. per quod docebat
nos flere caſum prelatorũ noſtrorum. Et
merito. Nã ſepius ꝑ meritis prelatorũ de
prauatur vita ſubditorũ j. q. iiij. Eccleſia.
Et caſus prelatorũ eſt ruina ſubditorum.
Nã pro merit̃ plebis ſepe paſtores depra
uantur eccleſie vt procliui⁹ corruant q̃ ſe/
quũtur. Ita dicit Iſidorus. vi. q. j. Ex me
rito. Legat̃ hyſtoria de dauid vbi ꝑ pecca/
to dauid ira dei contra populũ deſeuit. vt
habet̃. ij. Reguz. xxiiij. Unde dicit poeta
Oracius. Quicq̃d delirant reges plectun
tur achiui. Qua ergo temeritate q̃s nõ cõ
patitur lapſui prelati ſui. cuius lapſus eſt
ruina ſubditi. Iſti ſunt ſimiles Cham fi/
lio Noe maledicto. Hoc eſt contra illos q̃
proprios prelatos interdum lapſos deri/
dent. non ſolũ autem non cõpatiũtur eis.
ſed eorũ peccata publicant. et eos vbi poſ/
ſunt confundũt. Attendant iſti illud quod
dicitur in Canone. i. q. i. Multi. ⁊ ca. Chri
ſtus quid fecit. quia prelatus malus q̃diu
toleratur ab eccleſia. non eſt contemnen/
dus. xv. q. viij. ca. vltimo. Exemplũ in Cay
pha et pylato quibus chriſtus reuerentiã
detulit. xxiij. diſt. domin⁹. Unde ſtatutum
eſt vt quãtũcunq̃ ſanctus ſit ſubditus nõ
debet corrigere prelatũ ſuũ malum q̃diu
toleratur. ij. q. vij. Plerũq̃. Figura in da/
uid. qui dolendo regis clamidem preſci/
dit. vt dicitur. i. Regum. xxiiij. Bene tamẽ
poteſt ſubditus monere caritatiue et hu/
militer prelatum vt caueat a tali ſcanda/
lo quod oritur de eo. Exemplum in Na
than. qui licet eſſet minor. tamen monu/
it dauid de peccato. ij. Regum. xij. ij. q. vij.

Nos ſi.alias nō debet publice ſubdit⁹ pre
latū informare.quia dicit.xxvj.diſ. In ſcri
pturis. Qꝫ peccatuz prelatoꝝ ꝓpter maius
ſcandalū eſt occultandū. Quinto xp̄s fle/
uit in cruce.vt dicit Hebreo.v. Cū clamo
re valido et lacrimis offerens deo ſe.exau
ditus eſt pro ſua reuerētia i. merito reue/
rentie qua deū pre ceteris reuerebat. Ec/
cli.xxxij. Pro reuerētia accedet tibi bona
gratia. Uel ꝑ reuerētia paſſionis ſue.eo ꝙ
ſcꝫ ex ſola caritate paſſus eſt.ꝛ per hunc fle
tū chriſt⁹ exprimebat acerbitatēz paſſiōis
ꝛ mortis.vt nos ad ſibi cōpatiendū excita
ret.ꝛ vt patrē ad miſerandū hūano generi
ꝓuocaret. In om̄ibꝫ aūt iſtis chriſt⁹ fletibꝫ
ſuis lacrimas magis autenticas et magne
vtilitatis ſeu precij apud deū eſſe oñdebat
Nā lacrima hominis penitētis multuz ac/
cepta eſt apud deum. Iuxta illud p̄s. pſal
mo.lv. Poſuiſti lacrimas meas in conſpe/
ctu tuo. Exponit Innocē.i. acceptas ha/
buiſti. Quod patet in magdalena.quia ali
ter nō legit ſatiſfeciſſe ꝑ peccatis niſi lacri/
mis Luce.vij. Et notāter dicit in conſpe/
ctu tuo. Quia ſm̄ Innocē. libenter videt
deus lacrimas. Iſa.xxxviij. Audiui orati/
onē tuā ꝛ vidi lacrimas tuas. Uñ ponunt
lacrime in cōſpectu domini ſicut vinū. p̄s.
Potum meū cū fletu miſcebam. Certe ma
gne virtutis ſunt lacrime.q̄ nō ſolum inci
tant deū ſed etiā cogūt ad miſeranduz.q̄a
dicit Ambro. Oratio deū lenit. lacrima co
git ſeu pungit Iudith.viij. Indulgentiaz
eius fuſis lacrimis poſtulem⁹.vbi gloſa di
cit. Lacrime pondera vocis hn̄t que impe
rant nō ſupplicant. Sed intelligenduz eſt
de lacrimis q̄ fiūt pro pcc̄is.nō de illis q̄ fi
unt pro tp̄alibus.q̄ inutiles ſunt ꝛ nociue.
Uñ Geneſ.xxvj. Dicunt paſtores gerare
id eſt demones. Noſtra eſt aqua.i.lacrime
tales. Lacrime etiā que fiūt ꝯtra oppreſſo/
res magnū effectū habēt apud deū Eccī.
xxxv. Nōne lacrime vidue ad maxillaz de/
ſcendūt.ꝛ exclamatio eius ſup deducentē
eas. A maxilla enī aſcendūt vſqꝫ ad celuz.
ꝛ dñs exauditor nō delectabit in illis.
¶ D ¶ Sunt aūt multa q̄ ſanant pctōrē.
inter que precipuū eſt lacrima. Primuz eſt
baptiſm⁹ Ioh.iij. Niſi q̄s renat⁹ fuerit ex
aqua ꝛc. Scd̄m elemoſina Eccī.iij. Ignē
ardentē extinguit aqua.ꝛ elemoſina pecca
tum. Tertiū eſt martyriuz. Aug⁹. Omnia
falce martyrij reſecant Iaco.j. Beatus vir
qui ſuffert temptationē. Quartū eſt cōuer
ſio fratris errantis Iaco.vlti. Si quis ex
vobis errauerit a veritate.et ꝯuerterit q̄s
eum.ſaluabit aniām ei⁹ a morte ꝛ opit mul
titudinē pctōrum Hiere.xv. Si cōuerte/
ris conuertā te. Quintū eſt remittere in ſe
peccanti Luce.vj. Dimittite ꝛ dimittet vo
bis Eccī.xxviij. Relinque ꝓximo nocenti
te.ꝛ tunc tibi depcanti pctā ſoluent. Sex/
tum eſt ꝑceptio corꝑis xp̄i Ioh.vj. Si q̄s
manducauerit ex h̄ pane viuet in eternum
Septimū eſt fletus ſatiſfactōis Math.v.
Beati q̄ lugent. Qualiter autē eſt flendū ꝑ
peccato.docet P̄s.in ſe dicens in P̄s.vj.
Laboraui in gemitu meo. lauabo ꝑ ſingu
las noctes lectum meū.lacrimis meis ſtra
tum meū rigabo. Primo enī dicit. Labo/
raui.ſcꝫ vigilando.orando. ieiunādo. Ro/
ma.vj. Sicut exhibuiſtis mēbra veſtra ſer
uire iniquitati ad iniquitatē.ita nunc exhi
bete membra veſtra iuſticie in ſanctificati/
onez. Scd̄o dicit in gemitu Hieremie.vj.
Luctum vnigeniti fac tibi planctum ama
rum Mich.iiij. Dole ꝛ ſatage quaſi partu
riens P̄s. Rugiebaz a gemitu cordis mei.
Tertio dicit lauabo.ſcꝫ aquis lacrimaruꝫ
Aug⁹. Lacrime lauant pctā.que pudor eſt
ore cōfiteri Hieremie.iiij. Laua a malicia
cor tuum Iſaie.j. Lauamini ꝛ mūdi eſtote
Quarto dicit ꝑ ſingulas noctes Treno.j.
Plorans plorauit in nocte. cōtra hypocri
tas.qui flent in die vt videant ab homini/
bus. Quinto dicit lacrimis meis ſtratum
meū rigabo.q.d.nō ſolū lauabo in ſupficie
ſed rigabo vſqꝫ ad intima. Et dicit lectū la
uabo.i.voluptatē peccati lauabo. ſꝫ ſtratū
id eſt.cubiculū pctōꝝ rigabo. Et dicit per
ſingulas noctes lauabo lectum.id eſt.per
ſingula pctā voluptatē deflebo. ſicut laua/
tur ſordida cutis ne macula maneat. Tre
no.ij. Deduc q̄ſi torrentē lacrimas ꝑ diez ꝛ
noctē. Uel lectū dicit ꝯſcientiā. ſtratū autē
ſenſualitatem. Unde dicit. lauabo ꝯſcien/
tiam.flendo ſingula pctā.ſtratū.i.ſenſuali/
tatez rigabo.i.fertilem faciam Eccī.xxiiij.
¶ Sz di/
Dixi.rigabo hortū plantatōis.
ceres ꝑ q̄d hō pt ꝓuocari meli⁹ ad lacrimas.
Certe dico ꝙ ꝑ nihil aliud niſi cum conſi/
derat peccati vilitatē.diuine maieſtatis of
fenſionē.et pene quaz demeruit ꝑparatio/
nem. De peccati vilitate patet ꝑ illud q̄d di

citur Pſ.ix. Propter q̄d irritauit impius
deum.q̄ſi d.ꝑ nihilo.quia ꝑ peccato.quod
nihil eſt. Vñ Ezech.xviij. Quare morie/
mini domus iſrael.q.d.ꝑ peccato quod vi
liſſimũ eſt. Unde Seneca. Si ſcirem de/
os ignoſcituros.ꝛ homiēs ignoraturos.
adhuc dedignarer peccare. Nõ ſolum au/
tem eſt vile ſed etiã ſordidũ non ſolum ſor
didum.ſed etiã momentaneũ. Gregorius.
Momentaneũ eſt ꝛc. Non ſolũ momenta
neum.ſed laborioſum Sap.v. Laſſati ſu/
mus in via iniq̄tatꝭ Hieremie.ix. Ut ini/
que agerent laborauerũt. Et Grego. dicit
Vigilijs ꝛ cruciatibꝰ reprobi cruciatũ me/
rentur eternũ. Debet ergo multũ prouoca
ri homo peccator ad lacrimas. q̄ tam vile
ſordidum momentaneũ et laborioſuꝫ opꝰ
fecit. Multũ etiam mouet ad lacrimas q̄
homo ꝓpria ſponte ſe ſubijcit diabolo de/
biliori ſe. Hieronymꝰ. Debilis eſt hoſtis
qui nõ poteſt vincere niſi volenteꝫ. et cum
hoc q̄a habet preſidiũ dei ꝛ angeloruꝫ. pſ.
Angelis ſuis deus mandauit de te. Et de
chriſto pſ. Cum ipo ſuꝫ in tribulatione.j.
Corinth.x. Fidelis eſt deus qui nõ patie
tur vos temptari ſupra id q̄d poteſtis. ſed
faciet cũ temptatione ꝓuentũ. Gloſa.i.vir/
tutis augmentũ. vt ſic poſſitis ſuſtinere.i.
diabolo viriliter reſiſtere ꝛ ipm ſuperare.
Exemplũ in vitis patrꝫ de beata Sincle/
tiſtica. que cũ fuiſſet temptata a diabolo.ꝛ
ipm ſuperaſſet. Ait diabolꝰ Viciſti me mu
lier. At illa. Non ego vici. ſed dominꝰ meꝰ
ieſus chriſtus. Cũ igitur peccatũ ſit tã vi/
lez hoſtis tam debilis. ꝛ deus paratus in
auxiliũ cum angelis vere poteſt q̄ri a pec/
catore ꝓpter quid irritauit deuꝫ tam pium
tam dulcē tam benignum. qui in ſe neſcit
iraſci. et ſi cõſideraret penã iehenne et con
fuſionē perpetuã. vere neſcio ꝓpter q̄d irri
tauit deum vltorē peccando. vbi erit om/
nis boni defectus ꝛ carentia. ꝛ totius mali
affluentia. Iſta certe ſi reuoluant᷑ animo ſuf
ficienter mouebũt peccatorē ad flendũ ſu/
per ciuitatem conſcientie ſue. in qua mul/
ta mala cõmiſſa ſunt. ¶ E ¶

¶ **Dixi tertio** q̄ in verbis p̄miſ/ ſis ſubiungit᷑ chri/
ſti compaſſio ex pia allocutione. Cũ dicit᷑.
Si cognouiſſes ꝛ tu. Circa q̄d ſciendũ q̄
homo debet cognoſcere tria ad que tenet᷑
recte ordinare. ſcꝫ ſemetipm. ꝓximũ ꝛ deũ.
In ſeipõ debet cognoſcere ꝛ inueſtigare vt
cognoſcat tria. Primo ꝓpriam iniquitatē.
vt doleat ꝛ deleat. ſicut mlier reſpicit ĩ ſpe/
culo ſi eſt macula in facie vt abſtergat. Pſ.
A peccato meo mũda me. Cuiꝰ rationē p/
mittit. Quoniã iniquitatē meã ego cogno
ſco. Sic eger cognoſcēs infirmitateꝫ im/
plorat medicũ.iij. Reg.viij. Si q̄s cogno
uerit plagam cordis ſui. ꝛ expanderit ma/
nus ſuas in domo hac. tu exaudies. Co/
gnoſcitur autē peccatũ multis modis ſm
Innocē. q̄rtum ſup Pſ.l. Ut meretrix. vt
monſtrũ. vt gladius. vt ſerpens. Cognoſci
tur vt meretrix multipliciter. ſcꝫ facie ꝓca/
ci. Prouerb.vij. Procaci vultu blanditur.
Itē elatꝭ oculis Ecci.xxvj. Fornicatio mu
lierꝫ in extollentia oculoꝝ. Item mãu ra/
paci Prouer.vj. Mulier viri ꝓcioſam ani/
mã rapit. Item voce Prouer.v. Fauus di
ſtillans labia meretricis. Itē q̄ꝛ habet plũ
bum in ore. q̄a verba eius ſemꝑ tendũt ad
infernum Zacharie.v. Ecce mulier vna ſe
dens in medio amphore. ꝛ dixit. Hec ē im
pietas. ꝛ ꝓiecit eã in medio amphore. ꝛ mi/
ſit maſſaꝫ plumbeã in os eius. Itē cogno/
ſcitur peccatũ vt monſtrũ Nume.xiij. Ibi
vidimus monſtra q̄daꝫ. Pctã enim faciũt
homiēs monſtra. Item cognoſcit᷑ vt gla/
dius Ecci.xxj. Quaſi rumphea bis accu/
ta om̄is iniq̄tas. Itē vt ſerpens Ecci.xxj.
Quaſi a facie colubri fuge pctã. Scd̄o de
bet cognoſcere hõ ſpũalē infirmitatē vt ca
ueat. Sic cognoſcēs malũ paſſum cauet ꝛ
timet. Sic adam ꝛ eua cũ cognouiſſent ſe
nudos. glo.i. ſentiētes pruritũ carnis. con
ſuerunt eis folia. Tertio debet cognoſce/
re hõ incertã horã mortis ꝛ penã debitaꝫ.
vt hic. Si cognouiſſes. Beni ſm Gorrã ſu
per epſlam ad Hebre. vlti. ſignificauit xp̄s
in his ṽbis. dicens. Si cognouiſſes allo
quēs etiã aīam cuiuſlibet vt ſibi añ ꝓuide
at. Hoc petijt Pſ. dicēs. Notum fac mihi
dñe finē meũ. Vñ de iuſto dꝛ in Pſ. Sol
cognouit occaſuꝫ ſuũ.i. hõ bonꝰ ꝛ iuſtus fi
nē ſuũ cogitat. Sed certe pauci ſunt q̄ co/
gnoſcũt hos defectꝰ ſuos attendētes ꝛ ꝯſi
derātes potiꝰ alienos. De q̄bꝰ dicit Criſo.
ſup Math.ca.xxiij. in hec verba. Alter al/
terius culpã cito intelligit. ſuã autē diffici
le. Cuiꝰ rōnē ſubdit. q̄a homo in cauſa alte
rius tranquillum habet cor. in ſua aũt tur
batũ. Turbatio aũt cordis non permittit

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hominē conſiderare quod bonū eſt. Hec
ille. Ex quo patet ꝙ ꝯſideratio defectuū
alienorū magnū eſt impedimentum in co/
gnitione ꝓpriorū. Dicit eni Proſper lib. ij.
de vita contemplatiua. Tamdiu quiſqȝ pec/
cata ſua que noſſe ꝛ flere debet ignorat q̄z/
diu curioſe aliena ꝯſiderat. Et ex hoc ipſe
infert ibidem. Qui ſi mores ſuos ad ſeipm̄
cōuerſus quis aſpiciat. certe nō reqrit q̄d
in alijs reprehendat. ſed potius q̄d in ſeipſo
lugeat. Hec Proſper. Ex his infero ꝙ iter
om̄es ſcientias vtilior eſt ſcientia ꝓpriorū
defectuum. Nā quid ꝓdeſt ſcire alta mon/
tiū cacumina. ꝛ ingentes fluctus maris. et
lapſus fluminū et occeani ambitū ꝛ gyros
ſyderū. et relinquere ſeipm̄. dicit Auguſ. x.
lib. Confeſ. Cuius ratio eſt. q̄a ſm̄ Criſo.
ſup illud pſ. Miſerere mei deus qm̄ infir
mus ſum. talis ſcientia facit hoīem ꝓpriam
infirmitatē recognoſcere. ꝛ in ſuis viribus
aut meritis nullā fiduciam habere. ꝛ ex h̄
incipit homini adeſſe virtus diuina. qn̄ de
ficere incipit p̄ſumptio humana. Hec ille.
Ex quo ꝯcludit Hugo lib. j. de aīa. ca. ix.
Que ſūma philoſophia eſt cognitio ſui. Et
Richardus in li. de. xij. patriarchis ca. lxx/
iiij. dicit. Que magna altitudo ſcientie eſt ſci
re ꝛ cognoſcere ꝑfecte ſeipm̄. Veruntm̄ ꝛ ſi
vtiliſſimū eſt cognoſcere ſeipm̄. eſt tn̄ mul/
tū difficile. Sicut dicit Baſilius in ſuo ex
ameron lib. ix. F In quo autē cōſiſtit
hec cognitio ſui. certe in multis. Nā homo
debet in ſe ꝯſiderare ſex. Primo cōſidera/
re debet q̄d ſibi deſit. quid aſſit. q̄d habet
ne ꝑdat. ſcȝ premia. quid cauere debet ſcili
cet ſupplicia. in quo p̄ceſſit alterū. in quo p̄
ceſſit eum alter. Inqt Augu. ſup Math.
ſermone. liiij. Debet etiaȝ ſcd̄o cognoſcere
q̄d ſupra eū. quia deus. q̄d infra q̄a peco/
ra. Ait ibidē Aug. ſup epiſtolā Johis ome
lia. viij. Conſideret etiaȝ tertio. vbi eſt. vbi
erit. vbi nō eſt. Ubi eſt. q̄a in loco merorís.
ꝛ valle lacrimarū. vbi erit. quia in ſuperna
patria. quā q̄a needū adipiſcitur lugēs cō/
ſpicit. vbi nō eſt. Inquit Grego. in moral.
lib. xxiiij. Debet q̄rto ꝯſiderare. q̄d modo
eſt ꝛ q̄d ante fuit. q̄a modo eſt in grā q̄ olim
fuit in culpa. Et ex h̄ attendens humilit̄ ꝙ
ꝑ meritū inuētus eſt. nequaq̄ȝ arroget ꝙ ꝑ
gratiā inuētus eſt. Inquit Grego. li. xxviij
moral. Debet quinto cōſiderare quid ipſe
ſit. q̄d intra ſe habet. quid infra ſe. quid ſu
pra. q̄d cōtra. quid ante. quid poſt ſm̄ Cri
ſoſto. in libro q̄rto de ſymbolo. Et breuit̄
in ſumma debet conſiderare homo vnde
venit quo tendit. q̄modo viuit. q̄d amittit.
quantū q̄tidie proficit. q̄ntum deficit. qui/
bus cogitationibꝫ magis afficitur. aut ma
chinationibꝫ temptatur. ꝛ non ſolum q̄lis
ſit conſiderare debet. ſed qualis eſſe debe
at attendat. q̄a ſic de cognitione ſui pote/
rit eleuari ad cognitionem dei. Inqt Hu
go libro. iij. de anima cap. ij. Sic enim ho/
mo primo cognoſcet ſeipm̄ debite. Secū/
do debet cognoſcere in proximo tria. Pri
mo prelatorū vtilitatem. vt eis obediat et
ſeruiat. ſicut eger obedit et honorat medi/
cum. ſeruus dominuȝ propter vtilitatem.
Unde ad Hebreos vltimo dicit paulus.
Cognoſcite fratrem veſtrū Thimotheuȝ
Quod exponit Gorra. Cognoſcite hono/
rando. ſeruiendo. Secūdo debet conſide
rare ſubditorūȝ vtilitatem. vt eos regat et
cognoſcat. ꝛ eis prouideat ſicut paſtor gre
gi. medicus egris. De primo Joh. x. Ego
ſum paſtor bonus ꝛ cognoſco oues meas.
De ſecūdo Prouerbiorum. xxvij. Diligenter
agnoſce vultum pecoris tui. Tertio debȝ
agnoſcere in ꝓximis omniū naturā cōmu
nem. vt om̄es diligat ꝛ ſubueniat. ſicut Jo
ſeph cognoſcens fratres. exhibuit opera
pietatis eis Geneſ. xliij. Unde ꝛ Pſ. con/
queritur de talibꝫ. Conſiderabam ad dex
teram inquit et videbam. ꝛ nō erat qui co/
gnoſceret me. Tertio debȝ cognoſcere ho
mo ꝛ attendere ea q̄ ſunt ad deum. Et hec
tria. Primo admirabilē potentiaȝ. q̄ appa/
ret in duobꝫ. videlicet in operando. ſicut res
cognoſcitur ꝑ veſtigiū Sapie. xiij. A ma/
gnitudine creature poterat creator horū
faciliter videri. Valde mirabile eſt de nihi
lo aliquid facere Johis. j. Omnia ꝑ ipſum
facta ſunt. Secūdo debet attendi eiꝰ po/
tentia in iudicando. Nam ſuſpendium la
tronum oſtendit iudicis poteſtatem. Pſ.
Cognoſcet dominꝰ iudicia faciens. Ter/
ribile iudiciū eternalit̄ dānari. Ideo Pſ.
dicit. Confitebor tibi dn̄e q̄ terribilit̄ ma
gnificatus es. mirabilia opa tua. Sȝ hec
dicit̄ Michee. iiij. Ipſi aūt nō cognouerūt
q̄a ꝯgregauit eos ſicut fenum. Tertio de
bet homo attendere mirabilem bonitatē
in deo que ſpecialiter apparet in duobus.
videlicet in deſtructione peccatorū. quia ꝛ

ob hoc datus eſt filius dei. i. Johis. iij. In hoc cognoſcimus caritatē dei. quoniā ipe pro nobis animaꝫ ſuam poſuit. Sed heu dicit̄ de peccatore. Uir inſipiens non cognoſcet hec. Scdo in promiſſione pmiorum. Mirabilis bonitas pro nihilo dare regnū Job. xxiij. Quis mihi det vt cognoſcam ⁊ inueniā illum. Tertio debet attendere homo in deo eius fidelē ſapientiaꝫ q̄ ſpecialiter eſt in duobus. videlicet voluntatem eius cognoſcere in doctrina veritatis Joh. vij. Si quis voluerit voluntateꝫ eiꝰ facere. cognoſcet de doctrina mea vtrū ex deo ſit. Scdo in diſciplina equitatis. q̄ probando verberat. Ps. Cognoui domie quia equitas iudicia tua. Det igitur nobiſ deus vt cognoſcentes noſtros defectus. ipius multiplices potētie. bonitatis et ſapientie cognoſcamus hic effectus per granam ⁊ tandē ad eius claram cognitionem mereamur pvenire ⁊ ad eius gloriā. Quā nobis concedere dignet̄ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus. Amen.

Dominica. X. poſt trinitatis. II.

Sermo CIII.

Ingreſſus in templū

Ingreſſus in templū cepit eijcere vendētes ⁊ emētes in illo. Luce. xix. Si cōſiderare volumus fratres cariſſimi diuerſitatem imo cōtrarietatē operū dei ⁊ diaboli inter ſe adinuicē. videbimus clare qꝫ nunq̄ poſſunt ſe compati in eodem ſubiecto. Nā opera dei ſunt opa lucis. eo qꝫ deus eſt lux. ⁊ tenebre nō ſunt in eo vlle. vt dr̄. j. Johan. j. E cōtrario vero opera diaboli ſunt opera tenebrarū. Unā ipe appellatur princeps tenebrarū Juxta illud. Nō eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē tm̄. ſed aduerſus principes tenebrarū. Item opera dei ſunt opa iuſticie et equitatis. eo qꝫ ipe diligit iuſticiā ⁊ iudiciū. ſcꝫ equitat̄. vt dicit̄ in Ps. Opera vero diaboli ſūt opera iniuſticie ⁊ iniquitat̄. Juxta illud. Iniquitateꝫ meditatus eſt in cubili ſuo. quod tūc fecit quādo cōtra deū ſe erexit. Et que maior iniq̄tas aut iniuſticia q̄ꝫ inſurgere creaturā contra creatorē. ⁊ ei velle aſſimilari in maieſtate ⁊ omipotētia deitatis. Unā ipe eſt q̄ tunc cōcepit dolorē. id eſt. penam doloroſam ſibi. ⁊ peperit iniq̄tateꝫ veniēs in mundū. Item opera dei ſunt opa mundicie ⁊ ſanctitatis. eo qꝫ ipe vult ſibi ſeruiri in ſanctitate ⁊ iuſticia Luce. j. E contrario vero opa diaboli ſunt opa ſpurcicie et totius feditatis. vnde petīt ſe mitti in porcos. vt dicit̄ Math. viij. Cum igit̄ xp̄s habeat opera cōtraria operibꝫ diaboli. nimirū pfecto qꝫ nulla poteſt eſſe cōuenientia ⁊ cohabitatio eorū ſimul. eo qꝫ nō eſt cōparatio lucis ad tenebras. xp̄i ad belial. ſcti ad canē. ij. Cor. vj. Ideoqꝫ neceſſe eſt vt xp̄s inueniēs opa diaboli in domo ſua. ea potēter merito eijciat. Nā in h̄ apparuit caritas dei vt diſſoluat opa diaboli. vt dicit̄. j. Johan. iij. Et iterū ibidem. In h̄ apparuit filius dei in mūdo vt tolleret pctā. ſcꝫ eijciendo ea tanq̄ꝫ membra cū capite ſuo diabolo Joh. xij. Nunc pnceps huius mūdi eijcietur foras. Mūdus ſiquidē iſte fuit ꝯtaminatus operibꝫ diaboli ⁊ omi ſpurcicia pollutus. eo qꝫ quicq̄d erat in eo aut erat ꝯcupiſcentia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculorū. aut ſupbia vite. Unā totus dicebat̄ poſitꝰ in maligno. vt dicit̄. j. Joh. ij. ⁊. v. ꝑpter q̄d venit filiꝰ dei in mundū. vt nos redimeret ab omi iniq̄tate ⁊ mūdaret ſibi ppl'm acceptabilē. ſectatorē bonoꝝ opeꝝ. ad Titū ij. In cuiꝰ figura veniēs in templū materiale eiecit oparios diaboli. ſcꝫ emētes ⁊ vendentes in illo. In q̄bꝫ v̄bis ſaluator zelū ⁊ amorē quē habuit ad dei patris honorē ⁊ reuerentiā oñdit efficaciter in eo qꝫ auaricie queſtuarios eiecit d̄ templo. Circa q̄d tria deſcribunt̄. Primo xp̄i ad teplū viſitatio glorioſa Cū dr̄. Ingreſſus in templū. Scdo expulſio malorū ſerioſa. Cū addit̄. eiecit. Tertio ſubiungit̄ opatio impioꝝ ſceleroſa Cū dr̄. Uendētes ⁊ emētes ī illo.

Dixi primo qꝫ deſcribit̄ xp̄i ad templū viſitatio gl'ioſa Cū dr̄. Ingreſſus in templū. Propriū eni erat. vt dicit Criſ. boni filij viſitare domū pr̄is ſui. In q̄ nos informare voluit. vt q̄cūqꝫ iremꝰ pmo domū orōnis adeamꝰ. ⁊ p orōnes deo cōmēdati. ad alia negocia agenda ſecedamꝰ. ita dicit Horra ſup Math. xxi. Circa q̄d ſciendum qꝫ xp̄s plura templa habuit. ⁊ ſm̄ h̄ p'uries et diuerſimode ingreſſus ē ea. Primū templuꝫ eſt vteri virginalis. quod fuit ſanctificatū in cōceptione. Ps. Sctificauit tabernaculū ſuum altiſſimus. tunc potuit dici de eo. Sanctū ē templū tuū. mirabile in eq̄tate.

vbi dicit Innocē. Q virgo maria eſt tem/
plū. quia per eā preces porrigim⁹ ad chri/
ſtū Ezechiel'. xlvj. Et adorabit popul⁹ ad
oſtiū porte in ſabbatis. Fuit autē ſm cuʒ
templū ſanctificatū. quia ſanctificata fuit
in vtero. mirabile in equitate. id eſt ī incar/
natione filij. que dicit̄ eq̄tas. q̄a iuſtum fu/
it vt qui faceret reficeret. Item p̄ hominē
mors ita p̄ hominē vita gratie. Item vt il/
le q̄ erat medius in p̄ſonis. ſcʒ fili⁹ eſſet me
dius in naturis. Item vt qui occaſionem
ruine dederat damnū p̄ſolueret Ione pri
mo. Mittite me in mare. q̄a p̄pter me tem
peſtas hec exorta eſt. Fuit autē ornatū ſan
ctis operationib⁹. q̄a om̄es ordines hoſti/
orū erant ex auro ſcʒ caritatis. qua om̄es
ſenſus refulgebant. iij. Regū. vj. In h̄ tem
plū ingreſſus eſt chriſtus in ſua incarnati/
one. Ezechiel'. xliij. Maieſtas dei ingreſſa
eſt in templū. In hoc templo vteri virgina
lis fecit ſibi chriſtus aliud templū. ſeu ca/
pellā pulcherrimā. ſcʒ aſſumendo corpus
hūanitatis ſue. Vñ in Ps̄. competit ſibi il
lud. dñs in templo ſancto ſuo. id eſt diuini
tas in hūanitate. Sicut autē templuʒ eſt
locus exauditiōis. ita chriſt⁹ in humanita
te exaudiuit pctōres. Ps̄. Exaudiuit dñs
de templo ſancto ſuo. Sicut patet de cha
nanea latrone ⁊ alijs. De hoc templo exi/
uit a latere dextro aqua. que om̄es ad q̄s
p̄uenit ſaluos fecit Ezechiel'. xlvij. Vnde
ex eo p̄fluxerunt om̄ia ſacramēta. Scd̄m
templū eſt eccleſie militātis q̄d deus fun/
dauit in ſanctis patrib⁹ patriarchis et p̄/
phetis ⁊ apoſtolis. Figura. iij. Re. vi. p̄ce/
pit Salomon vt tollerēt lapides grādes
⁊ precioſos in fundamentū templi et qua/
drarent eos. Grandes ⁊ p̄cioſos caritate.
quadratos p̄fectione virtutū q̄ttuor car/
dinaliū. Iſtud templū cōtinue edificatur
in iuſtis Ephes̄. ij. Superedificati ſup̄ fun/
damētum apoſtoloꝝ ⁊ p̄phetaꝝ. ⁊ cōſuma/
tur in beatis Hieremie. xxx. Edificabitur
ciuitas in excelſo. ⁊ templū iuxta eā. Iſtud
templū debēt edificare prelati verbo p̄di/
cationis. j. Eſdre. v. Nos ſerui ſum⁹ dei. ⁊
templi edificatores. ornare exemplis con
uerſatiōis. j. Machab. iiij. Ornauerūt fa/
ciem templi coronis aureis. cuſtodire vigi
lias ſollicitudinis paſtoralis. Sicut leui/
te fecerūt. j. Paralip. ix. Tertiū eſt templū
materialis eccleſie. in q̄ debēt ſubditi ora/
re diuinā potentiā. Ps̄. Adorabo ad tem/
plū ſanctū tuū. Laudare diuinā ſapientiā
Ps̄. In templo ei⁹ om̄es dicent gloriam.
Offerre ꝯfitendo diuinā bonitatē. Ps̄. A
templo ſctō tuo q̄d eſt in hieruſalē. tibi of/
ferent reges munera. Debent ergo adora/
re corde. laudare ore. offerre op̄e. In hoc
templū freq̄uēter ingreſſus eſt xp̄s corpo/
raliter. ſed nunq̄ꝫ gratis. Nā ingreſſus eſt
in iuuētute. vt audiret doctores docētes.
Luce. ij. Scd̄o ingreſſus eſt in etate adul/
ta. vt corrigeret delinquētes Iohis. ij. Fa
ctō funiculo eiecit om̄es vendētes colum/
bas. Tertio ingreſſus eſt ad inſtructionē.
vt erudiret ignorātes Math. xj. Diſcite a
me q̄a mitis ſuʒ. Et de hoc patet clare Io
han. viij. Quarto ingreſſus eſt ad abſoluē
dum pctā. vbi mulieri dixit Ioh. viij. Nec
ego te cōdemnabo. Quinto ingreſſus eſt
hic poſt honorē ſibi in dñica palmaruʒ a
turbis exhibitū. Et hoc ad agendū grati/
as deo patri p̄ tanto honore ſibi exhibito
qui honor cedebat ad gloriā deitatis ſue ⁊
patris ſui. Sexto ad mūdandū templum
ab operib⁹ malis. In hoc ergo templo ſex
iſta nobis hodie fiūt. Nam audiuntur ibi
dei p̄cepta. ibi corriguntur delicta nr̄a. ibi
erudiunt̄ noſtra errata. ibi abſoluūtur no
ſtra pctā. ibi agunt̄ actiones gratiaꝝ p̄ro p̄
ceptis bñficijs. et mūdatur ꝯſciencia a vi/
cijs. Quartū templū eſt noſtre aīe. j. Co
rinth. iij. dicit̄. Templū dei ſanctuʒ eſt q̄d
eſtis vos. Hoc templum nō debet violari
peccatis. Nā. j. Coꝝ. iij. dicit̄. Si q̄s tem/
plū dei violauerit. diſp̄det eum dñs deus
q̄a ergo eſt loc⁹ ſolius dei. Ideo debʒ diſce/
dere diabolus. q̄a nō eſt conuentio xp̄i ad
belial. ij. Coꝝ. vi. Sʒ prochdolor iſtud te/
plum ſepi⁹ violat̄. Ps̄. Deus venerūt gen/
tes ⁊c̄. polluerūt templū ſanctū tuū. poteſt
tñ mūdari p̄ ſacramētum penitētie. In h̄
templū ſepius dñs ingredit̄ Apocalip. iij.
Ego ſto ad oſtium ⁊ pulſo. Cū tali hoſpi/
te veniunt om̄ia bona pariter Sapie. vij.
Quintū templū eſt glorie celeſtis Apoca.
xi. Apertū eſt templuʒ dei in celo. Ps̄. In
templo eius om̄es dicēt gloriā. Iſtud tem
plum eſt deſiderabile recordantibus. mi/
rabile contemplātibus. delectabile intrā/
tibus. quia offerentur in leticia et exultati
one. adducentur in templuʒ regis. Iſtud
templuʒ ingreſſus eſt chriſtus ſemel. quia

aſcendit in celū captiuam duxit captiuita
tem Ad Ephes.iiij.⁊ad Hebreos.ix. In/
troiuit ſemel in ſancta.eterna redemptio/
ne inuenta. Et tantū de primo.

Dixi ſecūdo ꝙ in verbis pre
miſſis deſcribi/
tur expulſio malorū serioſa. Cū dicit. Ce/
pit eijcere. Circa ꝗd ſciendū ꝙ chriſtꝰ mul
ta obprobria tolerauit a iudeis. ꝗ verge/
bant in propriam ꝑſonam tanq̄ hominis
vt dicit in Pſalmo. Obprobria exprobrā/
tium tibi ceciderūt ſuper me. Sed poſtq̄
vidit obprobriū ⁊ iniuriā dei patris nullo
modo tolerare potuit. Unde poſtq̄ vidit
ementes ⁊ vendētes in templo ſtatim eos
eiecit cū indignatione et ſerioſitate. Iſta
autem eiectio malorū de templo. ſignifica
bat eiectionem omniū peccatorū de eccle/
ſia militante ꝑ ſententiaz.⁊ a triūphante ꝑ
penam. Et qa ſm̄ Horram ſup Mattheū
de prima eiectione ꝑ ſententiam ab eccle/
ſia militante ſolus loq̄tur Johes.ij.c. Alij
vero tres ſcz Lucas. Marcꝰ ⁊ Mattheꝰ
loquūtur de eiectione ꝑ penam ab eccleſia
triūphante. Ideo nunc de iſta videamus.
Significat igit̄ iſta eiectio malorū de tem
plo eiectionē finalē omniū peccatorū a fa/
cie dei in extremo iudicio. De qua eiectio/
ne dicit̄ Math.xxv. Ite maledicti ī ignez
eternū. Circa ꝗd ſciendū ꝙ eiectio eſt mul
tū miſerabilis et flebilis. qa vt dicit̄ in Pſ.
In ignem deijcies eos. in miſerijs nō ſub
ſiſtent. et ideo multū eſt formidabilis aua
ris. doloſis. cupidis et vſurarijs. qui ſunt
eijciendi de templo curie celeſtis. Quorū
pena eſt multiplex. Prima quā ſuſtinebūt
eſt fames inſatiabilis Iſa.lxv. Serui mei
comedent et vos eſurietis Deutero.xxxij.
Conſument̄ fame. Scd̄a erit ſitis inextin
guibilis Iſa.lxv. Serui mei bibent ⁊ vos
ſitietis. vnde ⁊ diues epulo ardens in lin/
gua petijt guttam aque. quā tū non habu/
it Luce.xvj. Tertia eſt eſtus ſeu calor ir/
remediabilis Apocal.xvj. Eſtuauerūt ho
mines eſtu magno. Quarta erit frigiditas
intolerabilis Job.xxiiij. Ad nimiū calorē
tranſient ab aquis niuiuz. Ecce frigiditas
ſimul ⁊ calor Math.xxij. Ibi erit fletus ⁊
ſtridor dentiū. Quinta ignis inextinguibi
lis Apocalip.xiiij. Cruciabitur igne ⁊ ſul/
fure in conſpectu angelorum ſanctorum.
Sexta fetor Iſa.xxx. Torrens fetor pul
ueris ⁊ ſulfuris ſuccendēs eaz. Pſ. Ignis
et ſulfur pars calicis eorum. Septima fu
mus Iſaie.xxxiiij. Aſcendet fumus eoruz
in generatione ⁊ generationē. Octaua la/
tratio beſtiarū Ecci.xxxix. Omnia hec ad
vindictam creata ſunt beſtiarū dentes et
ſcorpij et ſerpentes Deutero.xxxij. Deuo/
rabunt eos aues morſu amariſſimo. No/
na dolor vehementiſſimꝰ Apocal.xvj. Cō
manducauerūt linguas ſuas pre dolore.
Iſaie.xiij. Torſiones ⁊ dolores tenebunt
eos. quaſi parturiētes dolebnut. Decima
horror ex cōſpectu demonū Job.x. Sem
piternus horror inhabitat Johelis ij. A
facie eius. id eſt. diaboli cruciabuntur po
puli. Undecima clauſio carceris Math.
xxij. Ligatis manibꝰ ⁊ pedibꝰ proijcite euz
in tenebras exteriores Iſaie.xxiiij. Clau/
dentur ibi in carcere. Duodecima deſpe/
ratio Sapi.v. Spes impij quaſi lanugo
que a vento tollit̄. Tredecima timor ſemꝑ
impetentis mali et ira contra ipos Ecci.
xl. Timor mortis ⁊ iracundia ꝑſeuerans.
Quartadecima inuidia. Pſ. Peccator vi/
debit ⁊ iraſcetur. dentibꝰ ſuis fremet et ta/
beſcet ⁊c. Quītadecima vermis comedēs
eos Iſaie. vltimo. Uermis eorū nō morie
tur in eternum Ecci.x. Cum morietur ho
mo hereditabit ſerpētes beſtias ⁊ vermes
Ultimo quod eſt omniū penarū grauiſſi/
mū eſt eiectio a facie dei ⁊ ſeparatio illa per
petua a conſortio ſanctorū. que plus cruci
abit q̄ mille inferni pene. Unde Bern̄. in
meditationibꝰ ſuis. Et quiſputas meror
erit quis luctus que triſticia cū ſeparabū/
tur mali a conſortio iuſtorū et a viſiōe dei
et tradent̄ in poteſtatē demonū. Ibunt cū
illis in ignem eternū. Ibiq̄ erunt ineter/
num ſine fine in luctu in gemitu procul re
ligati a beata patria paradiſi. ⁊ in iehenna
nunq̄ lucem habituri. De hac ſeparatōis
⁊ eiectionis pena dicit Criſo. in libro de re
paratione lapſi. in hec verba. Nōnulli im/
peritorū putant ſibi ſatis eſſe et optabile
videre ſi tantūmodo careant iehēna. Ego
autē multo grauiores q̄ iehenne dico eſſe
cruciatus remoueri ⁊ abijci ab illa gloria.
Nec puto ita eſſe iehenne ſupplicia vt ſunt
illa de ꝗbus dicit Petrus. Torquetur is
qui arcetur a conſpectu chriſti. hoc cedere
mihi omnibꝰ penis grauius eſt. hoc ſolum
quod ſuperat et iehennam. Et ibidē Crīſ.
U

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſup illud Math. vij. Excidetur ⁊ in ignez
mittetur. dicit. Intolerabilis res ē iehen/
na. quis neſciat ſuppliciū horribile. tamē ſi
mille q̄s iehennas ponat. nihil tale ē dictu
rus quale eſt ab honore illius glīe ꝓpelli. ⁊
exoſum eſſe chriſto. Nā ſm Aug⁹. reprobi
mallent oīne tormentū ſuſtinere q̄z videre
faciem irati iudicis. Vn̄ Iohelis. ij. A fa/
cie eius terra cõtremuit. moti ſunt celi. ſol
⁊ luna obtenebrati ſunt. Certe tunc pecca
tores infirmabunt. ⁊ peribūt a facie domi
ni. ⁊ hoc p̄ dolore nimio. cum viderint eaz
a ſe auerſam. ⁊ ipos finaliter ab ea eiectos.
Et tantū de ſecundo. ¶ C ¶

¶ Dixi tertio ꝙ in verbis p̄miſ/
ſis deſcribit ope/
ratio impiorū ſceleroſa cum ſubiungitur.
Vendentes ⁊ emẽtes in illo. Et certe non
mirū ꝙ eiecit ita ſceleratos auaros. Nā p/
ut dicit Aplꝰs Ephe. v. Auaricia eſt ido
lorūz ſeruitus. Ex quo igit domus dei fa/
cta eſt ad cultū dei. Certe filius dei inueni
ens in ea cultū diaboli. merito eiecit hmōi
ydolatras. ſcz auaros. cuiuſmodi erāt tūc
ſacerdotes iudeorūz. de quibꝫ dicit Ozee
viij. Argentū ſuum ⁊ aurū ſuum fecerūt ſi
bi ydola vt interirent. Pro quo ſciendū ꝙ
vt ſupra dictum eſt multiplex eſt templuz.
⁊ ita multiplices ſunt emẽtes et vendẽtes
ſeu mercatores. Nam quidā ſunt corpora
les. quidā ſpirituales. Corporales ſunt q̄
per fraudes ⁊ dolos merces ſuas faciunt.
⁊ vendūt. De quibꝫ dicit Eccl. xxvj. Diffici
le exuitur negocians a peccato. Et vere dif
ficile. q̄a multa ad hoc requirunt ꝙ q̄s ſi/
ne pctō emptiōem ⁊ venditionez exerceat.
De multis t̄n pauca cõmemoraſſe ſuffici/
at. Primo igit requirit ꝙ ille qui emit aut
mercatur aut negociat nõ faciat hoc ꝓpter
auariciā ⁊ improbam cupiditatē diuitiaꝝ.
ſed ad neceſſitatē ſuā ⁊ aliorū vtilitatē. Cõ
tra quod faciūt auari mercatores. et vſu
rarij. q̄ ſolum ad hoc mercant ⁊ vendūt vt
ꝓ minori pecunia maius lucrū pecunie ha
beant. ⁊ hanc mercaturā vocat phus. ij. po
liticorū campſoriā vituperabilem. q̄a a pe
cunia incipit. ⁊ pecunia terminat. quod eſt
cõtra naturā pecūie. quia pecunia ſm ipm
ordinata eſt ad vſum naturaliter nõ ad lu
crum. Scdo reddit illicita emptio vl' ven
ditio ex tempore. vt ſi fiat diebꝫ feſtiuis in
quibꝫ ab huiuſmodi opationibꝫ ceſſanduz

eſt. de conſe. di. iij. Rogationes. ⁊ ca. oīns
Ex. xv. q. iiij. ca. ij. ⁊. iij. Tertio redditur illi/
cita ex pſona. vt ſi clericus vl' religioſus ta
lia exerceret. ij. Thimo. ij. Nemo militans
deo implicet ſe ſecularibꝫ negocijs. Vnde
Hieronymꝰ. Negociatorez clericū ex pau
pere diuitē. ex ignobili glorioſum. q̄ſi q̄ndā
peſtem fuge. Quarto ex loco. vtputa ſi fi/
at in loco ſacro. ſicut hic patet. Nam q̄uis
eſſent licite emptiōes ſi fuiſſent alibi. tamē
eo ipſo quo fiebant in eccleſia erant illicite
ſm Franciſcum Aſtenſem. Quinto reddi
tur illicita venditio ex ſupflua ⁊ curioſa re/
rum adinuentione. Nam ſm Tho. ij. ij. q.
xvj. Licet artifices facientes ornamēta p/
dentia ſtatus mulierū. vel vt placeāt viris
ꝓprijs. vendendo talia nõ peccant. tñ ſi ad/
inueniūt aliqua ſupflua ⁊ curioſa peccant.
Vnde Criſo. ſup Math. dicit. ꝙ ab arte
calceatorū ⁊ textorū multa abſcidere opor
tet. etenī ad luxuriā deduxerūt neceſſitatē.
eius corrūpentes artez. male arti bona cõ
miſcentes. Sexto redditur illicita vendi/
tio ſi res carius vendit q̄z valet. qđ intelli/
gendū eſt ſic. ꝙ carius vendere rem q̄z va/
let eſt illicitū. niſi res que venditur cederet
in detrimentū venditoris. qui multū rē il/
la indiget. Nam in tali caſu iuſtum p̄cium
erit. ⁊ nõ ſolum reſpiciat ad rem que ven/
ditur ſed etiā ad damnū qđ venditor incur
rit ex venditione. Vnde licite p̄t vendere
plus q̄z valeat ſm eſtimationem. q̄uis nõ
vendat plꝰ q̄z valeat venditori. Et ſi emptor
multū iuuetur ex re quā emit. ſed venditor
nõ damnificatur carendo iſta re. nõ debet
eam ſupuēdere. quia vtilitas que alteri ac/
creſcit nõ eſt ex vendente. ſed ex conditiōe
ementis. Nullus autem debet vendere al/
teri quod nõ eſt ſuum. ¶ Sed diceres tñ
hoc non prohibet lex humana. Rñdeo ſm
Thomā. ij. ij. q. lxxvij. Licet lex humana ſo
lum punit et cogit ad reſtitutionē q̄ñ quis
ē deceptus vltra dimidiū iuſti precij. tamē
lex diuina que nihil impunitum relinquit
hoc non pmittit. Septimo redditur illici
ta venditio. ſi quis vendit carius q̄z ſolus
emit. et hoc eſt verū ſi exceſſiue carius ven/
dit. quia moderatum lucrum pmittitur il/
lis qui propter publicum bonum negoci/
antur ne res neceſſarie perirent. vel quia
rem meliorant. vel quia pericula patiunt
vel quia precium mutatū eſt ex diuerſitate

loci vel tpis. vt q̄a emit in polonia pro cō-
muni moneta. ⁊ wratiſlauie vendit pro la
tis groſſis. vel emit circa feſtū michaelis
bladum qn̄ erit copia. ⁊ vendit circa carniſ
priuiū qn̄ erat penuria ipſiꝰ. Hec Raimū
dus. Octauo reddit illicita ꝓpter defectū
rei vendite. Nā ſm Thomā. ij. ij. q. lxxvij.
Circa rem que vendit triplex defectꝰ de-
bet cōſiderari. Unus q̄dem ſm ſpeciē rei.
vtputa ſi vendat auricalcū pro auro. aut
vinum mixtū aqua quaſi purū. Alius de-
fectus eſt ſm q̄ntitatē ponderis vel men-
ſure. vt ſi q̄s ſciēter vtatur deficiente pon-
dere vel mēſura. Tertius defectus eſt ex
parte q̄litatis. puta ſi animal infirmū ven
datur q̄ſi ſanū In his tribꝫ caſibꝫ venditor
ſciēter vendens fraudem cōmittit. ⁊ tenet
ad reſtitutiōem. ſm Ambro. in libro de of
ficijs. Sed ſi ignorāter ita vēdit non pec-
cat. Sed poſtq̄ ad noticiam eiꝰ deuenerit
tenet ad reſtitutiōem damni. Et ecōuerſo
ſi vēditor credens aurū impurū vendit le
uius q̄ purū. vel credens aīal morbidū
cū tamē eſt ſanū vendit facilꝰ. emptor po-
ſtea cōperta rei veritate tenet ad recōpen-
ſatiōem. Ex his infert Thomas q̄ vendi-
tor tenetur dicere viciū rei vendite. alias
dat occaſiōem damni vel periculi ipſi em-
ptori. Un̄ ſi talia ſunt vicia occulta. ⁊ ipſe
venditor ea nō dicit. tenetur ad damni re-
compenſationē. Si vero eſt viciū maniſe-
ſtum. vtputa equus monoculus. vł ſi vſus
rei nō competit vni. competit tamen alteri
⁊ vēditor ꝓpter huiuſmōi viciū ſubtrahit
de precio aliq̄d quātū oportet. nō tenetur
ad manifeſtandū viciū rei. quia forte pro-
pter hmōi viciū emptor vellet ſibi plus de
precio rei ſubtrahi. Un̄ in tali caſu vendi-
tor poteſt licite viciū rei reticere. Nono illi
cita eſt venditio ſi mercatores inter ſe con
ueniūt et ſtatuūt vt certo p̄cio vendāt. vel
q̄ vnus ſolus tales merces vendat. et ta-
lis debet bonis ſuis ſpoliari. ⁊ exilio tradi
ſm leges. Decimo illicita eſt emptio vł vē-
ditio ſi fit cum mēdacijs vel piurijs. ⁊ hoc
ſi ſciēter dicūt falſum. ⁊ tales tenētur ad re
ſtitutiōem. Si q̄s autē credens dicere ve
rū dicit falſum. vel ꝑ hoc nō intēdit proxi-
mo nocere ſciēter. ſed ſe indemnē ſeruare.
nec ꝓpter hoc rem carius ſupuēdit. tale mē
dacium poteſt dici veniale. ſi tn̄ iurat vel ꝑ
iurat peccat mortaliter. Et tantū de iſtis
emptoribꝫ et vēditoribus corꝑalibꝫ. Qui
ſi ita negociātur eijcientur de templo cele-
ſti. ¶ D ¶ Secūdi ſunt emptores ⁊ vendi
tores ſpirituales Et ſunt triplices. ſcꝫ aua
ri. ſymoniaci ⁊ hypocrite. Primi ſcꝫ auari
vendūt celum ꝓ terra. et ſunt hi qui ꝓ pe-
cunia falſa teſtimonia ferunt. ⁊ alia vicia cō
mittūt. de quibꝫ dicit Beda ſup Matthe
um. Et habent verba. xj. q. iij. Abijt iudas.
Multi hodie ſcelus iude deteſtant. quia
deū ac magiſtrū dominūq̄ ſuū ꝓ pecunia
vēdidit velut imane ⁊ nephariū exhorrēt.
nec tamē cauēt. Nam cū ꝓ muneribꝫ falſū
cōtra quelibet teſtimoniū dicūt ꝑfecto. q̄a
veritatem ꝓ pecunia negāt. deū pecūia ven
dūt ⁊c. Symoniaci ſunt mali mercatores
qui vendūt ſacramēta. ⁊ dona ſpiritusſan-
cti ꝓ pecunia. Et hoc dn̄s hic eijciendo fi-
gurauit ſm Origen̄. xvj. q. vj. Et hec dixi-
mus. vbi dicit. Hoc verbū euāgelij conue
nit illis qui tradūt eccleſias auaris ⁊ tyrā
nis indiſciplinatis ⁊ irreligioſis epīs ⁊ pre
ſbyteris. quod cōmuniter fit ꝑ ſymoniā.
Iſtis dicit illud Actuū. viij. a beato petro.
Pecunia tua tecū ſit in ꝑditiōem. Iſtud ē
grauiſſimū peccatū ⁊ crimen. ita q̄ omnia
crimina in cōparatiōe ſui pro nihilo repu-
tantur. vt dicit. j. q. j. Eos. ⁊ ca. vlti. Scien
dum q̄ ſymoniacus electꝰ ad dignitatem
eccleſiaſticam eſt nociuus tribꝫ. ſcꝫ electori
bus. eccleſie ⁊ deo. Electoribꝫ. q̄a eſt mate-
ria peccati. quo cōtra deum delinquunt. et
deū ⁊ legem eiꝰ trāſgrediūtur in qua hoc ꝓ
hibetur. Scḋo nocet eccleſie. q̄a ipſam de-
cipit. eo q̄ talis fingēs ſe habere executio-
nem ordinis. qua caret in ſuo officio admi
niſtrat. cū tamē nihil faciat. vt de ſymonia
Accuſatū. Unde dicit Thomas. ij. ij. q. c.
arti. vj. Ex epiſcopus ſymoniacuſ propter
promotiōem ſuam ſi confert ordinem. ta-
men caret ordinatus executione ⁊ indiget
diſpenſatione. quia ſic ille epiſcopus ſuſpē
ſus ē. et q̄ ad ſe ⁊ quo ad alios. Tertio no-
cet deo. quia in modum iude recedens ab
eo tradidit eū in manus peccatoꝝ. de qui-
bus cōqueritur dominꝰ Ozee. vij. Ue eis
quoniā receſſerūt a me. de pe. diſt. iiij. cap.
Uerum. Et Iſaie. xxxiij. Ue qui predaris
nōne et ipſe predaberis. ſcilicet finaliter.
Tertij vendentes et ementes ſpirituales
ſunt hypocrite. De quibꝫ dicit Apocalip.
xviij. Mercatores ſtabunt a longe. Iſti

ſunt falſi mercatores. quia fingunt ſe eſſe
in eccleſia columbas ſimplices. et ſunt lu/
pi rapaces. Math. vij. Vendũt autem iſti
primo falſum aurũ. quia oſtendũt in ſe di/
uinam ſapientiã. et habent diaboli aſtuci/
am. Vendunt etiam eloquẽtie argentum.
quia ad hoc blandiuntur ꝛ loquũtur blan
de vt hic ſancti videant᷑. Vendũt lapides
precioſos. id eſt. eminentiã ſancte cõuerſa/
tionis. vt boni et virtuoſi in publico vide/
antur. Vendũt margaritas. i. candorẽ ſan
ctitatis. byſſum iuſtificationeꝫ. purpuram
martyrij amorẽ. Apparẽt enĩ multũ appete/
re martyriũ ꝑ xpo. vendũt ſericũ virginita
tis caſtitatẽ oñdentes. Coccum caritatem
ad deũ ꝛ proximũ. lignum cipri. i. ꝯſtantiã
indeficientẽ. quia tale lignũ eſt imputribi/
le. Ebur caſtimonie. q̃a apparent caſti. ſꝫ in
occulto luxurioſi. Es lõganimitatis. Fer
rum patiẽtie. Marmor inuicte humilita/
tis. Cinamomũ pallorẽ penitentie. Amo/
mũ opiniõis ꝛ fame redolentiã. Ornamẽta
. i. dona ſpũſſci. Merces thuris. i. deuotio
nis. Vinũ cõpunctiõis. oleum pietatꝫ cõ/
paſſionis. merces ſiliginis puritatis cõſci/
entie ꝛ tritici. i. infirmitatẽ. frumẽtoꝝ. i. la/
borũ ſpiritualiũ. ꝛ ouiũ ſcꝫ ſimplicitatẽ ino
centie. ꝛ equoꝝ. i. fortitudinis ſtrẽnuitatẽ.
ꝛ redarum. i. auxilij ꝛ ꝯſilij ſupportãdo one
ra infirmorũ. mancipioꝝ. i. mutui ſeruicij ꝛ
aniarũ hoĩm. i. rationabilitatis. q̃a omnia
dicũt facere cũ plena ratõne. ꝛ poma. i. odo
rem bone fame. ꝛ oĩa pinguia. i. oĩs deuo
tiones. Iſti mercatores ꝛ ſi hic nõ eijciun
tur. q̃a nõ diſcernunt᷑ in eccl̃ia militanti. tñ
finaliter eijciẽtur de templo celeſti. Iuxta
illud Zacha. vltimo. Nõ erit vltra negoci/
ator. Dicet enĩ dñs demonibꝫ illud Iohis
ij. Auferte iſta hinc. i. a cõſortio meo ꝛ bea/
torum. ꝛ mittite ĩ tenebras exteriores. vbi
erit fletus ꝛ ſtridor dentium.

¶ Dominica. XI. poſt trinitatis. I.
Sermo CIIII.

Duo homines aſ

ſcenderũt in templuꝫ vt orarent
Luce. xviij. Quoniã vt ait beat⁹
Bern̄. ſuꝑ Cantica. Nihil ita efficax eſt ho
mini ad gratiã ꝓmerẽdaꝫ recipiẽdamqꝫ et
ꝯſeruãdam q̃ꝫ ſi homo oĩ tpe ĩueniatur
nõ alta ſaꝑe ſed timere. Nec ĩmerito. Quis
enĩ ita ſecurus eſt de gr̃a acq̃ſita q̃ non tre
pidet ꝛ timeat de ipſius amiſſione. Cũ di/
cat Apl̃s. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne
cadat. Sicut autẽ nullus debet eſſe ita ſe/
curus de adeptꝫ virtutibꝫ q̃n eas poſſit a/
mittere. ita nullus dꝫ de cõſequẽda venia
pctõrum deſperare q̃n eam poſſit ꝓmereri
Iuxta illud. Quacunqꝫ hora ingemuerit
pctõr. omniũ iniquitatuꝫ eius nõ recorda/
bor Ezech. xviij. Quiſqꝫ ergo in culmine
virtutũ ſe ſtare credit. timeat ne cadat ꝑ ſu
perbiaꝫ. ꝛ econuerſo. Quiſquis in ꝓfundo
peccatoꝝ ſe iacere cõſpicit. ſperet q̃a ꝑ hu/
militatẽ reſurget. Iſta enĩ ſunt occulta iu/
dicia dei abyſſus multa. que ꝯſiderare ho
mini multũ eſt vtile. eo ꝙ talis cõſideratio
hominẽ ꝛ a tumore ſuꝑbie reprimit ꝛ ad cõ
fidentiã erigit. Vñ Grego. omelia. xviij. ſu
per Ezech. Sepe ſctõrũ cogitatiõibꝫ ipſa
que hñt bona blandiũtur vt eoꝝ mẽtes in
aliqua fiducia ſui eleuẽt. ſed ꝓnius ad dei
occulta iudicia recurrũt quõ alij ex virtuti
bus ad infernũ ꝑ elationẽ corruunt. alij ex
vicijs correpti ad celũ ꝑ humilitatẽ leuan/
tur. Vñ nos ad humilitatẽ reuocans ꝓ
pheta terret ꝛ ãmonet dicẽs. Venite et vi/
dete opa dei. q̃ꝫ terribilis eſt in cõſilijs ſuꝑ
filios hominũ. Quis enim cõſiderare va/
leat quãtus ſuꝑ nos terror ſit cõſilioꝝ dei.
quãdo et alter ex virtutibꝫ in finem tendit
ad vicia. ꝛ alter ex vicijs in virtutibꝫ cõcu
dit finem. Vñ Salomon ait. Eſt via que
videtur homibꝫ recta. ꝛ nouiſſimuꝫ ei⁹ du
cit ad infernum. Prouerbio. xiiij. Decita/
ꝙ occulti iudicij ꝓfunda cogitare quid eſt
aliud q̃ꝫ alas deponere. i. de nulla virtute
ꝯfidere. ſed ſub magno timore trepidare.
Hec ille. Iſta duo hñ patuerũt ĩ his duo/
bus homibꝫ quoꝝ mentio eſt in pñti euan
gelio. Quorũ vnus ex virtutibꝫ ꝑ elatõem
depuat⁹ finaliter corruit ad vicia ꝛ demũ
ad ſupplicia. Alter vero ex vicijs ꝑ humili/
tatem ſublimatus ad virtutes ꝑuenit ad
premia. Quorũ vita in verbis ꝓpoſitis hic
uiter deſcribitur Cum dicit᷑. Duo homi/
nes aſcenderũt in templum. vt dicitur in
pñti euãgelio. ¶ In illo tempore. Dixit ie
ſus ad quoſdaꝫ qui in ſe cõfidebant tanq̃
iuſti ꝛ aſpernabãtur ceteros ꝛc̃. In quib⁹
verbis circa ſtatum humane cõditiõis de
ſcribitur primo humanorũ actuũ diuerſi/
tas. Cum dicit᷑ Duo homies. Scḋo ſub/
ditur bonorũ ꝛ malorũ operandi exterior